

Can a *Gzayroh Shohvoh* - מי אתיא גזרה שוה ומפקא ליה מפשטיה לגמרי -
come and completely excise it from its simple meaning

Overview

קנסה לאביה (like a ruled in the ברייתא regarding a שנתארסה ונתגרשה (נערה שלא נתארסה). The פסוק אשר לא אורשה (which would indicate that if the rule should be different) is not expounded to exclude נתארסה, since it is utilized for a גזירה שוה. The גמרא asks how is it that a גז"ש can completely disregard the plain meaning of a פסוק. Our תוספות reconciles our גמרא with a seemingly contradictory גמרא.

דדיוק¹ הא אורסה הוי שקר -

For the inference (of אשר לא אורסה, which is) that **if אורסה** there is no [לאביה] קנס, that inference **is false** according to ר"ע –

תוספות asks:

וקשה דבריש הערל (יבמות דף ע"א) יליף דערל אסור בתרומה -

And there is a difficulty, for ר' אלעזר, in the beginning of פרק הערל, derives that an ערל (an uncircumcised כהן) is forbidden to eat תרומה

מגזירה שוה דתושב ושכיר² מפסח³ -

Through the קרבן פסח of תושב ושכיר which is also written by the גז"ש

וכתיב תושב ושכיר לא יאכל בו גבי פסח משום גזירה שוה -

And (continues תוספות) the reason **תושב ושכיר לא יאכל בו** is written by **פסח** is only **because of the ש"ש** (but not that a תושב ושכיר cannot eat the פסח); it is written -

אף על פי שאינו אמת דהא תושב ושכיר אוכלין בפסח כדאמרינן התם דלא קני ליה רביה⁴ -

Even though it is not true, for a תושב ושכיר do eat from the פסה קרבן, as the גמרא states there, ‘since his master does not acquire him’ -

is responding to an anticipated question; the גז"ש by itself of לא אורשה is not contradicting any rules, it merely teaches that both by מאנס ומפתה קנס המישיש שקלים. What the גמרא means is that since לא אורשה is required for the גז"ש, therefore we cannot infer from it that if אורשה there is no [לאביה] קנס, this prevention from making the obvious inference לא אורשה, contradicts the simple meaning of the פסוק, which is that the father receives the קנס, only if it is לא אורשה, but not if אורשה.

² Generally a שכיר refers to an עבד עברי who is sold for six years, and a חושב is a עבד עברי נרצע who serves until יובל.

³ Regarding eating תרומה it is written (in [אמור] כבי, ויקרא) **וּשְׂכִיר** לא יאכל קודש, and regarding the פסח it is written (in [בא] יב, מה) **וּשְׂכִיר** לא יאכל בו (שמות). Therefore just as by פסח an ערל is אסור as it states (שם פסוק מה) **וְכָל** (שם פסוק מה) **אֲסוּר** is ערל, the same applies to eating תרומה that an ערל is prohibited.

⁴ The גמרא there explains the reason why תושב ושכיר of a כהן do not eat תרומה because the master (the כהן) does not own them (as he owns an עבד כנעני); they are not קנין כסף, so by the same token they are complete ישראלים and they are required to eat the פסח, so the only reason the תורה writes תושב ושכיר לא יאכל בו (by פסח) is just for the גז"ש!

ומפקינן קרא מפשטיה טפי מהכא⁵ -

And it removes the פסוק from its simple meaning much more than here!

answers: תוספות

ואומר רבינו תם דההוא תושב ושכיר בערלים ולהכי לא יאכל -

And the ר"ת says; that תושב ושכיר (who are prohibited from eating the פסח) is in a case of ערלים and therefore they cannot eat -

ומוכח⁶ דלאו תושב ישראל קאמר דהא לא קני ליה רביה אלא ודאי בערל ומשום הפנאה כתביה: **For it is evident that it is not a circumcised תושב ישראל⁷, for the master did not acquire him, so why cannot he eat; rather it must be an ערל and the תורה wrote** **in order it should be 'vacant'⁸ -**

Summary

The of תושב ושכיר פסח קרבן is discussing an ערל, and it is written so there will be a גז"ש מופנה.

Thinking it over

How could we have even thought in the הוה אמינא that תושב ושכיר by פסח is referring to a regular עברי מהול. How can the תורה write explicitly something which the exact opposite is true. In our case at least when it states that a לא אשר בתולה is paid a קנס, that is true, the תורה is not writing a falsehood, but how can we even imagine that by תושב ושכיר where the rule is they are required to eat, and nevertheless the תורה should write they may not eat?!

⁵ See footnote # 1. In our גמרא the גז"ש itself is not מפקא דקרא מפשטיה it is only מפקא from the inference, however there the גז"ש states תושב ושכיר לא יאכל and the rule is that he must eat. There can be no greater מפקא דקרא מפשטיה than this, so why is the גמרא here so concerned about פשטיה דקרא, when we see it elsewhere in an even greater form?! See 'Thinking it over'.

⁶ The question is obvious if they are ערלים, why mention תושב ושכיר; the תורה clearly prohibits any ערל from eating?!

⁷ From תוספות in ד"ה אלא it appears (as the words here, דלאו תושב ישראל קאמר, imply) that תושב ושכיר means גוי, and he cites the מכילתא that תושב is a גר and שכיר is a גוי.

⁸ The preferred גז"ש is where the word(s) utilized are superfluous. In this case since we are discussing a תושב ושכיר ערל, it is superfluous since we know that an ערל cannot eat, it was repeated so we can have a גז"ש מופנה, but in no way is it מפקא מפשטיה דקרא,